

1. Локални еколошки акциони план

1.1 Увод

На Конференцији Уједињених Нација о животној средини и развоју која је одржана 1992.године у Рио де Жанеиру, усвојена је «Агенда 21» која одражава глобални концензус и висок степен политичке сагласности о неодвојивости развоја и животне средине и обрађује најзначајније глобалне еколошке проблеме са којима се човечанство суочава.

На министарској Конференцији «Животна средина Европе», одржаној 1993.године у Луцерну, потписан је «Еколошки акциони програм за централну и источну Европу».

Основни принцип овог документа је да се питања заштите животне средине непосредно укључе у процесе транзиције и свеобухватне реформе друштва. ЕАР (Environmental Action Program – програм еколошких акција за централну и источну Европу) се сматра привременим, средњорочним програмом са циљем да помогне земљама централне и источне Европе да сустигну западне стандарде у очувању и унапређењу животне средине. Он доноси оквире за утврђивање приоритета и за развој реалних, ефикасних и економски рационалних решења. Један од основних задатака ЕАП-а је да оснажи планирање и управљање заштитом животне средине на локалном нивоу.

У већини земаља централне и источне Европе у току је процес успостављања Националних еколошких акционих планова (NEAP - National Environmental Action Plan). Овај процес се одвија уз мање или веће препреке које су последица нагомиланих еколошких проблема као и тренутног друштвено-економског стања тих земаља, односно општих проблема да се ти планови преведу у конкретну акцију.

Све је то навело поједине локалне заједнице да приступе изради сопствених планова за заштиту и унапређење животне средине, засноване пре свега на локалним приоритетима и методологији ЛЕАП-а. Показало се да се на локалном нивоу могу лакше идентификовати и применити препоруке и методологија за израду планова и програма еколошких акција.

Локални еколошки акциони план је производ специфичног форума на коме се окупљају различите групе појединаца – представника свих већих институција у заједници, укључујући пословни сектор, невладине организације, стручне и академске институције, органе локалне самоуправе и друге у циљу решавања проблема који се тичу животне средине.

Стварање и примена ЛЕАП-ова поред осталих обухвата и следеће циљеве:

- Промовисање свести јавности и одговорности за проблеме животне средине и подизање нивоа учешћа јавности у креирању и примени акционих стратегија и инвестиција,
- Побољшање разумевања еколошких проблема на локалном нивоу,
- Рангирање проблема у односу на људско здравље, екосистеме и квалитет живота уопште,
- Рационално усмеравање ограничених средстава на приоритетне проблеме,

- Постизање јединства у јавности о положају и значају еколошких проблема,
- Уобличавање ЛЕАП-а који у потпуности укључује техничка, политичка и управљачка решења за проблеме,
- Испуњавање националних захтева за израду еколошких акционих планова

Разлози за спровођење ЛЕАП-а су:

- Унапређење сарадње унутар сектора и међусекторски,
- Допринос стварању партнерских односа на локалном нивоу
- Унапређује могућност учествовања грађана у доношењу одлука које се тичу животне средине,
- Повећава ниво информисаности и знања о еколошким проблемима,
- Доноси више стручности у креирању еколошке политике,
- Помаже у успостављању побољшање приоритета,
- Открива недовољно истражена и угрожена подручја у области заштите животне средине,
- Повећава могућност локалних заједница да се суоче са еколошким проблемима,
- Доприноси изградњи концензуса о еколошким приоритетима,
- Охрабрује економски рационално доношење одлука,
- Доприноси очувању и побољшању еколошких услова.

Доношење Еколошког акционог плана подразумева активно учествовање јавности током целог процеса а успешно укључивање јавности је двосмерна комуникација јер учешће јавности значи подизање свести кроз информисање и образовање чланова заједнице о обиму и циљевима доношења, еколошким темама и приоритетима као и могућим акцијама за рад са највишим проблемима.

ЛЕАП обухвата трагање за идејама, размишљањима и мишљењем грађана, чиме се осигурава да приоритети и решење одражавају оно што сматра заједница као целина. Процес доношења, према досадашњим искуствима траје од 1.5 – 2 године. Њима се систематичу сазнања о стању животне средине и утврђују приоритети за решавање најзначајнијих еколошких проблема. ЛЕАП представља нови, квалитативни приступ животної средини и планирању развоја. Његовом израдом се не зауставља реализација постојећих планова, већ се учешћем и притиском јавности њихова реализација подстиче.

1.2 Учесници и механизми у стварању ЛЕАП-а

Локални еколошки акциони планови нуде процес укључивања грађана у доношење одлука везаних за животну средину на локалном нивоу. Они подразумевају блиске радне односе између грађана и представника локалне власти уз учешће појединаца и група (невладиних организација, стручних институција, стручњака, академских и образовних институција, итд.) које су непосредно погођене одлукама о животної средини.

Овде се као једна од битних «тековина» ЛЕАП-а може уочити сарадња, као нови модел у комуникацији и доношењу одлука у локалној заједници. Дакле, дијалог који укључује различите управљачке структуре, невладине и

владине организације и остале је основни механизам у решавању еколошких проблема. Он свакако подразумева и мишљење струке да којим случајем дијалог неби добио на ширини а изгубио у сопственој суштини.

1.3 Фазе у изради Локалног еколошког акционог плана

ЛЕАП подразумева активно учешће јавности током целог процеса а успешно укључивање јавности је двосмерна комуникација. Најпре, учешће јавности значи подизање свести кроз информисање и образовање чланова заједнице о обиму и циљевима рада на ЛЕАП-у, еколошким темама и приоритетима и могућим акцијама за рад.

Свака од наведених делатности у изради ЛЕАП-а траје одређени временски период. Фазе у његовој изради подразумевају логичан редослед акција које најширу јавност информише о проблемима, приоритетима у њиховом решавању, могућим акцијама и неопходним ресурсима за њихово спровођење.

Фазе у изради Локалног еколошког акционог плана су:

1. Увођење ЛЕАП-а

Ова фаза подразумева придобијање подршке локалних власти, формирање радних тела и утврђивање визије заједнице. Локалне власти држе кључ примене програма заштите животне средине – од финансирања до усвајања локалних прописа. Најважнији принцип у функционисању ЛЕАП-а је сараднички принцип између локалних власти и најшире јавности презентоване кроз радна тела ЛЕАП-а. Ова фаза може трајати од 3 до 6 месеци.

ЛЕАП почиње формирањем језгра састављеног од стручних појединаца, представника локалне власти, невладиних организација, представника индустрије, наставника, професора, итд. Овде се такође подразумева и формирање радних тела (Комисије, Техничког савета и Координатора ЛЕАП-а) и почетак њиховог рада на дефинисању визије заједнице као првог корака у настајању ЛЕАП-а. Утврђивањем визије заједнице, ствара се оквир који ће помоћи заједници да одабере циљеве заштите животне средине и решења која ће утврдити својим еколошким планом.

2. Процена стања животне средине и утврђивање еколошких приоритета

Процена стања животне средине и утврђивање приоритета су међу кључним чиниоцима ЛЕАП-а. Проценом добијамо пресек стања животне средине у заједници – онаквог какво је оно данас. То помаже грађанима да стекну реалну представу о окружењу у којем живе, што је посебно битно код настајања планова за конкретне акције. Утврђивање приоритета усмерава побољшање стања животне средине ка најкритичнијим проблемима. Успешан поступак утврђивања приоритета тражи подршку и сарадњу представника власти, привреде и невладиних организација. Оно што је на овом месту важно истаћи је да се Процена стања животне средине и поступци за утврђивање еколошких приоритета «обрађују» посебним методологијама. Ова фаза може трајати од 6 до 12 месеци.

3. Израда Еколошког акционог плана

Еколошки акциони план је суштина ЛЕАП-а. Он се усредсређује на најозбиљније еколошке проблеме утврђене током фазе утврђивања приоритета. Израда ЕАП-а почиње утврђивањем еколошких циљева, задатака и показатеља. Циљеви су мерљива одређења која треба реализовати у одређеном временском оквиру и користе се за процену и мерење напретка у извршењу ЛЕАП-а, док еколошки задаци дају могућност да се изгради сагласје у Комисији за израду ЛЕАП-а о мерама које треба реализовати у наредном периоду. Показатељи служе за одмеравање да ли су еколошки задаци и циљеви постигнути.

Следећи корак у изради ЛЕАП-а представља преиспитивање садашњих поступака према животној средини кроз израду тзв. SWOT-анализе. Затим Комисија утврђује низ акција (едукативних, економских, техничко-технолошких, законодавних, итд.) које су усмерене на разноврсне проблеме. У овој фази је предвиђена институционализација ЛЕАП-а тј. његово усвајање од стране локалних органа власти и СО. Такође, ова фаза може трајати од 6 до 12 месеци.

4. Спровођење акција

Спровођење акција у смислу ЛЕАП-а подразумева, пре свега, дефинисање ресурса за његову имплементацију. То се односи на људе (одговорност), финансијска средства и време потребно за реализацију сваке мере прописане у трећој фази.

Први корак у извршавању пројекта је препознавање свих институција, појединаца или организација који су потенцијални учесници у спровођењу ЛЕАП-а, при чему не треба запоставити ни приватни сектор. Један од највећих изазова у овој је финансирање плана, где требају бити обухваћени трошкови предвиђени за реализацију ЛЕАП-а и дефинисање времена за реализацију ЛЕАП-а, где требају бити антиципиране и неке међународне обавезе наше државе (површинске воде, отпад, итд.). Ова фаза траје од 3 до 6 месеци.

5. Надгледање и процена резултата

Кад отпочне спровођење плана, важно је надгледати га и проценити резултате. Успешни системи надгледања и оцене дају могућност да се:

- a) Упореди рад на спровођењу плана са почетним циљевима и задацима
- b) Утврди да ли се остварује одговарајући напредак ка остварењу очекиваних резултата и
- v) Одреди да ли се поштују предвиђени рокови.

Први корак у припреми надгледања и процене је да се преиспитају еколошки циљеви и показатељи који су утврђени ЛЕАП-ом, да би се уверили да је он још увек важећи и да прати најновије податке. Када се потврде циљеви и показатељи, потребно је утврдити свој систем извештавања, који подразумева поређење остварених резултата и циљева са оним што је написано у ЛЕАП-у. Из овога следи да је ова фаза временски континуална – текућа и да представља својеврстан доказ о тачности и исправности онога што је уобличено методологијом израде ЛЕАП-а. Ова фаза је трајна.

2. Прва фаза: Увођење ЛЕАП-а

2.1 Циљ фазе

Сваки почетак је најважнији па и овај, везан за почетак израде ЛЕАП-а. Фаза увођења ЛЕАП-а је фаза у којој се конституишу органи ЛЕАП-а, дефинишу њихови међусобни односи и одређује њихов дугорочни правац деловања у смислу артикулисања мишљења јавности. Свакако најважнији део ове фазе поред других (Формирање радних тела и израда Пословника о раду) је дефинисање визије заједнице.

2.2 Визија заједнице

Визија је заједнички концепт слике заједнице какву грађани желе да она буде за десет или двадесет година. Она пружа могућност да грађани искораче изван садашњих проблема који их оптерећују и да сагледају будућност. Визија заједнице:

1. Даје заједнички оквир смернице рада на ЛЕАП-у
2. Промовише смело, стваралачко и маштовити размишљање које може водити ка коренитим променама у друштву и локалној самоуправи
3. Нуди сјајну могућност за ангажовање људи са локалног нивоа.

Визија заједнице тражи од грађана одговор на питања: «Ако би шетали улицама свог града за 10, 15, 20 година, шта би волели да видите?. Каква би заједница требала да буде?» Дакле, дефинисању визије заједнице претходи анкетирање грађана у смислу широког учешћа (репрезентативног узорка) где се на најдиректнији начин, чланови Комисије упознају са ставовима и мишљењима грађана. Уобичајено је да анкета обухвата широку лепезу питања која утичу на добробит локалне заједнице. Она обично има следеће чиниоце обухваћене:

- А. Природно окружење: Дали су природна богатства правилно заштићена и може ли се умањити ниво њихове загађености ?
- Б. Инфраструктура: Постоје ли могућности за изградњу еколошких постројења, објеката водоснабдевања, третмана отпада, итд.?
- В. Учешће грађана: Дали грађани помажу да заједница буде лепше место за живот и који је ниво њиховог учешћа ?
- Г. Привреда: Дали је привреда у функцији очувања заштите животне средине ?
- Д. Државне институције: Дали општина спроводи ефикасну локалну еколошку политику и дали сарађује са надлежним органима (инспекцијским службама, итд) ?
- Ђ. Остала питања од локалне важности.

Ради дефинисања визије заједнице и артикулисања мишљења зрењанинске јавности о проблемима животне средине, неопходно је било направити анкету (репрезентативни узорак од 1000 грађана) која ће помоћи учесницима у раду на изради ЛЕАП-а. Питања за израду ЛЕАП-а су на неки начин дефинисана методологијом за израду ЛЕАП-а а нека од њих су специфична за Зрењанин

Прилог бр 1: Питања за анкету грађана Зрењанина

1. Бројевима од 1-10 рангирајте највеће еколошке проблеме у граду.
2. Бројевима од 1-10 рангирајте највеће загађиваче животне средине у граду.
3. Да ли сте довољно информисани о еколошким проблемима?
4. Да ли сматрате оправданим увођење еколошког динара у циљу побољшања квалитета животне средине у граду ?
5. Како оцењујете активности локалне самоуправе на плану заштите животне средине?
6. Који су по Вама еколошки приоритети града ?
7. Дали сте спремни да одвојите више финансијских средстава него до сада ради решавања проблема заштите животне средине ?
8. Имате ли поверења у органе локалне власти поводом решавања питања из области заштите животне средине?
9. Имате ли поверења у невладине организације поводом решавања питања из области заштите животне средине?
10. Када очекујете видљиве промене на боље у вашем окружењу ?
11. Како оцењујете понашање зрењанинских загађивача ?
12. Да ли Вам је до сада указивана прилика да на било који начин саопштите своје мишљење о овим проблемима ?

Резултати анкетања грађана Зрењанина су показали неколико врло битних чињеница за Комисију за израду ЛЕАП-а а то су:

- квалитет пијаће воде је проблем број 1 у граду и насељеним местима,
- грађани оправдавају увођење еколошке таксе на територији целе општине,
- на активности локалне самоуправе се гледа са резервом,
- невладине организације нису оправдале разлог за своје постојање,
- у скоријој будућности се не очекују промене на боље,
- до сада грађане нико није питао за мишљење,
- о загађивачима имају врло негативно мишљење

Ови подаци су од кључног значаја за усмеравање даљих активности Комисије за израду ЛЕАП-а , пре свега у смислу дефинисања визије заједнице.

Визија заједнице је обично сачињена од више чинилаца као нпр. животна средина, здравље заједнице, ефикасност привреде. Визија треба да буде окренута напред са намером да опише шта је могуће постићи у будућности. Ти принципи су испоштовани и код формирања зрењанинске визије заједнице будућности.

Прилог бр 2: Визија заједнице Зрењанин – 2013. година

1. *Заштићене Царска бара, језера Окањ и Русанда и остале природне вредности значајне са аспекта биодиверзитета, геолошке разноврсности, флоре и фауне.*
2. *Унапређена еколошко-туристичка понуда*
3. *Развијена свест и одговорност грађана према животној средини*
4. *Развијена производња здраве хране и заштита земљишта од загађивања*

5. *Задовољени сви санитарни услови за рад депоније, уклоњено смеће са улица и унапређени поступци сакупљања смећа, искоришћена потенцијална енергија смећа, развијени третмани за различите врсте отпадних материја*
6. *Уклоњени пси и мачке луталице са улица, искорењене зоонозе*
7. *Редовно спровођење ДДД биоразградљивим (еколошким) препаратима*
8. *Чист ваздух од загађења*
9. *Елиминисање из употребе фосилних горива (осим природног гаса) за загревање, гасификација општине*
10. *Чист Бегеј, Тиса, Тамиш и Дунав*
11. *Уређена језера у центру града и приведена пројектованој намени*
12. *Комунална бука сведена на Законом прописане мере*
13. *Пречишћавање комуналних и индустријских отпадних вода*
14. *Здрава и чиста (хигијенски исправна) вода за пиће*
15. *Уређени паркови и зелене површине у граду и насељеним местима*
16. *Интензивно пошумљавање и озелењавање општине Зрењанин до потребног (оптималног) нивоа*
17. *Уређен центар града, завршена обилазница за камионски и теретни саобраћај,*
18. *Уређени багљашки и александровачки канал као делови система за управљање отпадним водама*
19. *Употреба еколошких материјала у изградњи и замена старих, дотрајалих и опасних по људе и животну средину.*
20. *Спровођење ефикасног мониторинга над животном средином*
21. *Идентификовани и квантификовани загађивачи општине Зрењанин – урађен катастар концентрисаних и дифузних загађивача животне средине, формиран информациони систем за управљање заштитом животне средине*
22. *Уређена места за становање у не хигијенским насељима и насељима сиромашних категорија становништва*
23. *Ефикасан рад локалних органа власти у спровођењу управљања заштитом животне средине*
24. *Ефикасна локална законска регулатива из области заштите животне средине*
25. *Редовно и тачно информисање јавности о проблемима животне средине*

3. Друга фаза:

Процена стања животне средине и дефинисање локалних еколошких приоритета

3.1 Циљ фазе

Једна од најважнијих фаза у изради Локалног еколошког акционог стања је израда Процена стања животне средине и дефинисање локалних еколошких приоритета заједнице. Процена стања животне средине је пресек стања животне

средине у локалној средини, онакво какво је оно данас. Процена стања животне средине:

1. Даје јасну и потпуну анализу кључних питања животне средине са којима је суочена средина
2. Даје податке о утицају на животну средину који имају јавне и приватне институције и појединци и ономе шта они чине (или не чине) за животну средину
3. Увећава свест јавности о питањима животне средине и потенцијално води ка укључивању грађана
4. Помаже да се изграде односи међу учесницима који могу водити ка новим могућностима за акцију.
5. Олакшава идентификовање еколошких приоритета заједнице

Процена стања животне средине се оупшено гледано дели у две велике категорије: учесничку и стручну процену. Учесничка Процена се првенствено ослања на обичне људе који сакупљају податке и информације о проблемима животне средине у локалној заједници. Учесничка средства за процену подразумевају сакупљање података из разноврсних извора ради утврђивања стања животне средине у заједници. Стручна Процена је више формална методологија која научно истатистички процењује и документује стање животне средине и заједнице. Стручна Процена захтева знање и искуство али и одсуство јавности. Уопштено гледано, стручна Процена тражи већи обим научног знања, аналитичност, приступ ваљаним подацима и средства.

Оно што је овде важно нагласити је то да поједине средине, а ту спада и Зрењанин, користе мешавину ова два приступа. На пример, процес израде Процене стања отпочиње извођењем прегледа мишљења јавности и дефинисањем визије у првој фази рада којима се утврђује на које проблеме животне средине се треба усредсредити, а затим се те информације користе као основа за израду стручних Процена и дефинисање локалних еколошких приоритета.

Приликом израде Процене стања животне средине, треба нагласити неколико врло битних аспеката а то су:

- Дефинисање методологије за израду Процена стања
- Методологија за дефинисање еколошких приоритета

3.2 Методологија за израду процена стања животне средине

Као што је до сада већ речено, Процена стања може бити учесничка и стручна. Оптимална мера за добијање адекватне Процене стања је комбинације ове две могућности, тј. како грађани постају све заинтересованији за стање животне средине, тако се поступци доношења Процена њима прилагођавају и укључују их у њихово доношење.

Код израде сваке Процене стања треба посебно нагласити да она мора:

- описивати историју проблема
- препознавати главне изворе загађивања и узроке који су везани за њих
- описивати утицаје везане за неко питање као што је питање људског здравља или животне средине
- описивати како људске активности непосредно узрокују или погоршавају одређени утицај

- описивати поједине утицаје на заједницу уместо коришћена националних статистичких података
- повезивати ниво штете по животну средину са стандардима, као и сваки утицај на здравље, животну средину са прекорачењем утврђених стандарда
- описивати величину и јачину утицаја
- посебно утврђивати ограничења података, претпоставке, коришћене методе, степен поузданости резултата и изворе информација.

Неколико важних питања треба размотрити пре дефинисања методологије за израду Процена стања животне средине, а то су:

1. За шта ће се Процена користити ?

Ако се Процена стања користи за дефинисање локалних еколошких приоритета и даљу политику власти у области животне средине, неопходно је да Процене раде признати стручњаци на локалном нивоу.

2. Ко ће Процене користити ?

Уколико Процене стања користе стручна лица, није неопходно да Процене објашњавају најједноставније појмове, док, уколико се ради о лицима која нису довољно упозната са стручним појмовима, посебно важни детаљи у Проценама морају бити детаљно објашњени.

3. Ко је на располагању да изврши Процену ?

Расположивост локалним стручњацима је једна од изузетно важних фаза у изради Процена стања животне средине.

4. Који подаци, средства и време су на располагању ?

Трошкови, расположиви подаци и време такође утичу на избор поступка Процена стања. Уопштено гледано, Процена која је више оријентисана на стручност захтева веће трошкове, више података и више времена за завршавање

5. Која питања покреће Процена ?

Овде треба прецизно дефинисати да ли Процена покреће само питања искључиво везана за животну средину или улази и у неке друге сфере живота (социјалне, економске, међуљудске, итд.).

6. Коју географску област покрива Процена ?

Питање географских граница такође утиче на одабир институција, људи и методологије која ће бити примењена у дефинисању Процене. Уколико се Процена бави питањима од регионалног, државног или прекограничног значаја, учесници у изради Процена стања морају бити са виших нивоа у доношењу одлука.

7. Да ли се Процена бави садашњим или и будућим питањима ?

Када се отпочне са израдом Процене стања, треба дефинисати да ли ће се Процена бавити искључиво садашњим проблемима или ће антиципирати потенцијалне проблеме у будућности.

8. Одабир и дефинисање питања животне средине.

Након утврђивања границе Процене стања животне средине, Комисија за израду ЛЕАП-а треба да изврши одабир питања која ће се наћи у Процени стања а да при томе на најадекватнији и најквалитетнији начин буду обухваћени сви проблеми животне средине једне локалне заједнице. Та питања могу бити слична онима који се јављају у упоредној анализи ризика тј. она могу обухватати:

- историјат проблема,
- постојеће стање,

- изазиваче утицаја,
- изворе утицаја,
- утицаје на људско здравље,
- утицаје на животну средину,
- утицаје на квалитет живота
- финансијски утицај и
- препоруку (закључак).

Прилог бр 3: Модел Процене стања животне средине

Извештај о процени стања животне средине са аспекта _____

Сажетак:

1. *Наслов пројекта: уписати пун назив пројектног задатка*
2. *Договори: уписати време и ресурсе који су договорени и потребни за завршетак пројектног задатка*

А) Преглед пројекта:

1. *Циљеви: извршити сагледавање свих аспеката проблема*
2. *Учесници: навести имена људи који су радили на процени*
3. *Намена извештаја: користи се за дефинисање еколошких приоритета локалне заједнице*

Б) Општи опис заједнице и основни подаци:

1. *Број становника и други демографски подаци*
2. *Природно окружење*
3. *Историјски подаци о заједници*

В) Методологија рада:

1. *Дефинисати употребљене методе за креирање процене стања*
2. *Дефинисати употребљене ресурсе за креирање процене стања*

Г) Процена:

1. *Општа дефиниција питања*
2. *Историјат проблема: описати историјат посматраног проблема, интензитет и карактеристике, навести литературу и писане доказе о постојању тог проблема, дали се проблем смањује или увећава*
3. *Постојећи ефекти: уписати постојеће (затечено) стање и дати детаљан опис тог стања, дефинисати до сада проузроковану штету*
4. *Извори: уписати главне изворе загађивања или погоршања квалитета (индустрија, саобраћај, дотрајалост, људска активност, ... и дати детаљан опис тих утицаја)*
5. *Узроци: навести узрочнике (хемијски, физички, ... и дати детаљан опис узрочника – конкретних загађујућих материја),*

6. Утицај на људско здравље: дефинисати утицај проблема на људско здравље, обим захваћене популације, јачину и могућност рецидива
7. Еколошки утицај: дефинисати утицај проблема на животну средину, обим, јачину и могућност рецидива
8. Утицај на квалитет живота: дефинисати утицај проблема на квалитет живота (естетски, хигијенски, социолошки), обим, јачину и могућност рецидива
9. Финансијски утицај: дефинисати утицај проблема на трошкове ради санирања проблема, дати детаљан опис потребних инвестиција и све могуће варијанте за решење тог проблема
10. Предлог решења: дати препоруку за решење проблема
11. Закључак

Напомена: На основу овог Модела, урађене су Процене стања за сваки наведени локални еколошки приоритет. Процене стања животне средине су документ са око 600 страница и који се може трећем лицу давати на увид али тек након дозволе Комисије за израду ЛЕАП-а.

3.4 Методологија за дефинисање локалних еколошких приоритета

Утврђивање локалних еколошких приоритета је веома битна и сложена активност у настајању ЛЕАП-а. Она треба да:

- одговара мишљењу широке јавности о приоритетним проблемима,
- одговара мишљењу стручних институција или појединаца,
- помогне општини да усмери своје ограничене финансијске и људске ресурсе

Утврђивање приоритета наводи Комисију за израду ЛЕАП-а да се суочи и са најтежим еколошким проблемима на локалном нивоу. Фазе у дефинисању локалних еколошких проблема су рангирање проблема животне средине и утврђивање приоритета за акцију.

5.4.1 Рангирање еколошких проблема

Рангирање еколошких проблема би требало да да информацију о томе који проблем животне средине локална заједница третира као најозбиљнији, на основу одређених критеријума као што су утицај на људско здравље или еколошки утицај. Комисија за заштиту животне средине може да у свој процес рангирања еколошких проблема уврсти још неке критеријуме за које сматра да би побољшали процес рангирања еколошких проблема а самим тим и процес утврђивања еколошких приоритета за акцију.

Критеријуми за рангирање еколошких проблема могу бити:

1. Ризик по људско здравље
2. Еколошки ризик – ризик по окружење
3. Положај проблема у јавности
4. Утицај локалне власти на решавање проблема

Овакви критеријуми значајно олакшавају посао Комисији за израду ЛЕАП-а јер се може десити да се ранг - листа еколошких проблема поклопи са листом утврђених приоритета за акцију.

«Алат» који може бити од користи приликом рангирања проблема је табеларно бодовање еколошких проблема при чему се сваки од препознатих

еколошких проблема бодује у сагласности са горњим критеријумима. На тај начин се добија интерна ранг – листа еколошких проблема која сваком члану Комисије за израду ЛЕАП-а олакшава процес сналажења и дефинисања еколошких приоритета.

Прилог бр 4: Табела за рангирање еколошких проблема

Табела за рангирање еколошких проблема заједнице

Еко-фактор	М - 1	С- 2	В - 3	Σ
Квалитет пијаће воде	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Квалитет површинских вода	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Руковања отпадом и отпадним материјама	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Пошумљеност	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Зоонозе	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Бука и вибрације	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Квалитет обрадивог земљишта	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Разноврсност биљног и животињског света	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Загађеност ваздуха	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=
Урбанистичка решења	Σ=	Σ=	Σ=	Σ=

5.4.2 Утврђивање приоритета за акцију

Као што је већ речено, није немогуће да се ранг – листа еколошких проблема поклопи са еколошким приоритетима за акцију. Међутим, у том случају се може десити да поједини проблеми не могу бити прецизно рангирани тј. неколико проблема се «поклапа» на истом месту на нашој лествици еколошких проблема. У том случају треба преиспитати критеријуме за доношење одлуке и ако је Комисија за израду ЛЕАП-а у потпуности сигурна да су критеријуми адекватни, неопходно је одабрати додатне критеријуме за дефинисање еколошких приоритета као што је нпр. оцена угрожености ресурса. Процес увођења нових критеријума се може наставити све док се не добије прецизна слика о еколошким приоритетима за акцију, с тим што је процес гласања о сваком проблему посебно неопходан ради постизања демократске процедуре. Јасно, «велика већина» или концензус у процесу гласања су неопходни.

Прилог бр. 5: Листа еколошких приоритета општине Зрењанин

1. *Побољшање квалитета воде за пиће*
2. *Побољшање квалитета природних површинских вода*

3. Уклањање зооноза
4. Побољшање система за управљање отпадним материјама
5. Смањење нивоа буке
6. Спречавање загађивања земљишта
7. Побољшање квалитета ваздуха
8. Повећање нивоа пошумљености
9. Унапређење процеса урбанистичког планирања развоја града
10. Очување биодиверзитета

4. Трећа фаза: Израда локалног еколошког акционог плана

4.1 Циљ фазе

Еколошки акциони план је срце Локалног еколошког акционог плана. Срж ЛЕАП-а су циљеви, задаци и акције за отклањање највећих проблема животне средине. Припрема ЛЕАП-а укључује разматрање начина на који се локална заједница данас односи према животној средини, утврђивање мерила за процену и спровођење одређених анализа које треба да обетбеде чврсту основу за избор акција.

ЛЕАП се гради на дотадашњем раду Комисије за израду ЛЕАП-а који обухвата:

1. Дефинисање визије заједнице – у којој су садржани циљеви и задаци развоја
2. Процену стања – која дефинише проблеме и помаже да се одреде акције које су најпогодније за укључивање у ЛЕАП
3. Поступак утврђивања приоритета – усмеравање ЛЕАП-а на најозбиљније проблеме животне средине у заједници

Наравно, Комисија за израду ЛЕАП-а остаје носилац активности и у даљим фазама израде ЛЕАП-а.

У суштини, ЕАП се може посматрати као договор више учесника о најбољем начину да се реше проблеми животне средине. С тога ће успешан процес израде ЛЕАП-а осигурати да се потраже и озбиљно размотре погледи свих појединаца, који су непосредно или посредно погођени предложеним акцијама. Такође, од велике је важности да јавност буде информисана током израде ЛЕАП-а како би се обезбедило да предложене акције представљају њихове приоритете.

Ова фаза подразумева неколико, сукцесивно повезаних сегмената у изради Локалног еколошког акционог плана, које пре израде ЛЕАП-а треба дефинисати, а то су:

- Утврђивање принципа израде ЛЕАП-а
- Утврђивање циљева, задатака и показатеља
- Преиспитивање садашњих поступака управљања животном средином
- Утврђивање мерила за процену и
- Дефинисање конкретних акција

4.2 Утврђивање принципа израде ЛЕАП-а

Пре него што започне са израдом ЛЕАП-а, Комисија треба да одговори на један број питања која су везана за сам поступак, чиме се умањује могућност грешке у изради овог документа. Та питања су:

4.2.1 Каква структура и садржај ЛЕАП-а одговара ?

Комисија за израду ЛЕАП-а треба на почетку да се изјасни о томе какав садржај и структуру ЛЕАП-а жели. ЛЕАП може садржати визију заједнице, опис проблема или само кратко наведен проблем. Наредно важно питање је када треба изаћи са ЛЕАП-ом пред доносиоце одлука тј. локалне органе власти. Такође, потребно је одговорити дали ће акције бити “сложене” по периоду реализације или ће акције бити једноставно навођене а у каснијој фази разрађиване.

4.2.2 Какав процес одлучивања ће бити примењен ?

Одлучивање о појединим циљевима за смањење нивоа загађења или побољшавање животне средине може бити врло често веома спорно. Посебно ако се има у виду састав Комисије за израду ЛЕАП-а, где се налазе представници локалне власти, невладиног сектора, индустријског сектора и стручних институција.

Концензус је савршен облик доношења одлука, њему треба тежити, али се он врло ретко постиже. Наравно, доношење одлука простом већином (50% + 1) говори о врло напетој атмосфери у Комисији и није пожељно када се расправља о овако важним питањима за локалну самоуправу. “Комотна већина” (80 или 90%) представља пут ка концензусу и такве одлуке говоре да је сагласје постигнута у реалним оквирима.

4.2.3 Како ће ЛЕАП-а бити повезан са званичним процесом планирања ?

Ако се жели увећање делотворности и успешности ЛЕАП-а, неопходно је повезати га са званичним процесима планирања развоја града. То пре свега подразумева његово усвајање на седници Извршног одбора СО а након тога и на самој седници Скупштине општине чиме ЛЕАП постаје саставни део развојне политике града и дугорочно одређење локалне власти у очувању животне средине.

4.3 Утврђивање еколошких циљева, задатака и показатеља

Процес настајања ЛЕАП-а почиње утврђивањем циљева, задатака и показатеља животне средине. Циљеви дају стратешки правац дугорочним

напорима на решавању проблема животне средине и могућност да се постигне концензус међу учесницима о томе шта је потребно урадити у одређеном временском року. Задаци су мерљива одређења која треба спровести у дело у одређеном временском интервалу и користе се за процену и мерење напретка ЛЕАП-а. Показатељи одмеравају да ли се циљеви и задаци животне средине остварују и да ли резултати побољшавају живот људи у заједници.

4.3.1 Утврђивање циљева

Циљеви дају стратешко одређење дугорочним напорима на решавању проблема животне средине. Циљеви нуде могућност постизања сагласности међу учесницима о томе шта очекују да постигну у одређеном временском периоду од 5 до 10 година. Они треба да су практични, остварљиви и повезани са визијом заједнице. Циљеви дају оквир за обезбеђење формулисања и спровођења разумљивог и доследног скупа задатака и акција за унапређење животне средине.

Утврђивање циљева почиње прегледом закључака Процена стања. Свака процена идеално описује зашто одређени проблем носи опасност и показује негативне уицаје на људе. Циљеви формулишу проблем на потврдан и унапред оријентисан начин.

4.3.2 Утврђивање задатака

Када Комисија за израду ЛЕАП-а утврди скуп циљева, важно је утврдити конкретне задатке за реализацију наведених циљева. Задатак је мерљиви одређење које треба спровести у дело у одређеном временском оквиру. Задаци служе за усмеравање средстава и као смернице у одабирању акција. Користе се за процену и мерење напретка ЛЕАП-а. Задаци у себи садрже веома конкретне акције и промене понашања код различитих учесника, те су стога обично производ дугих разговора и усглашавања.

4.3.3 Утврђивање показатеља

Показатељи помажу да се разуме где је садашња позиција и колико је она далеко од онога што је жељено. Они члановима заједнице нуде, на основу визије заједнице, механизам за утврђивање онога што они вреднују. Показатељу одмеравају да ли се циљеви и задаци животне средине остварују и да ли су резултати побољшали живот људи у заједници. Добри показатељи су поуздани, мерљиви, једноставни, исплативи и усмерени ка резултатима.

4.4 Преиспитивање садашњих поступака управљања животном средином

Преиспитивање и оцена садашњих поступака руковођена животном средином може бити вредан корак у процени способности КОмисије за израду ЛЕАП-а да решава проблеме. Такође, ова процена може дати користан увид у осмишљавање и избор одговарајућих акција. Једно од корисних средстава за преиспитивање садашњих поступака управљања животном средином је тзв. SWOT - анализа. Назив је добила од првих слова речи на енглеском језику која означавају јаке стране (Strengths), слабости (Weakness), могућности (Opportunities) и опасности (Threats). Јаке стране и слабости се обично називају

“унутрашњим стварима” заједнице, док су могућности и опасности “спољне”. Важно је размотрити како унутрашње јаче и слабе стране заједнице могу утицати на њу. Јаче стране су јединствене способности на којима се може градити успех, док су слабости оне области на којима треба радити. Могућности су спољне снаге које могу помоћи у остваривању циљева, док су опасности оне снаге које могу радити против ЛЕАП-а и треба их умањити или избећи.

Уопштено гледано, SWOT – анализа може помоћи у изради ЛЕАП-а на основу показаних јаких страна и предности које нуде могућности. Такође, она може показати на који начин треба превазићи слабости или исправити их уколико су препознате и уочене на време

SWOT – анализом могу бити обухваћени различити чиниоци где могу спадати постројења за животну средину, еколошка свест, економски инструменти, институције и кадрови, политички и културни чиниоци, мишљење јавности, комуникација и координација, правни и законски оквири и читав низ специфичности за различите локалне заједнице.

4.5 Утврђивање мерила за одабир акција

Мерила служе као основа за избор између широког броја могућих акција. Због ограничења у времену, људским и финансијским ресурсима, веома је значајно да Комисија за израду ЛЕАП-а утврди заједнички скуп мерила којима ће процењивати предност избора сваке од акција да би се одабрале оне којима ће се остварити циљеви и задаци животне средине. Наравно, при томе треба инсистирати да се усваја што мањи број акција којима се постижу што већи ефекти. То је значајно пре свега у домену финансија, зато што је свака усвојена акција финансијски трошак, која при томе не мора постићи никакав позитиван ефекат, чак шта више.

Мерила за процену акција могу бити:

1. Исплативост – који су трошкови за постизање одређеног циља у поређењу са другим акцијама ?
2. Техничка остварљивост – да ли се технологија успешно користила на другим местима и да ли за то постоје писани подаци ?
3. Делотворност – на који начин акција остварује циљеве и задатке за животну средину. Колико је акција делотворна у умањењу или укидању опасности по здравље или животну средину ?
4. Финансијски утицај – какав ће бити финансијски утицај на припаднике локалне заједнице који треба да учествују у финансирању укупног капитала ?
5. Правоваљаност – Да ли локална власт има овлаштење за спровођење акција?
6. Правичност – колико равномерно се добробит расподељује на локалну заједницу. Да ли су поједини делови становништва несразмерно погођени предложеном акцијом ?
7. Прилагодљивост – да ли се акција може преправити након одређеног времена да би уважени били нови економски, демографски, правни и еколошки околности ?
8. Време спровођења – колико времена је потребно за спровођење акције ?
9. Прихватљивост – да ли је предложена акција прихватљива за јавност и Скупштину општине ?

10. Утицај на запосленост – да ли ће акција довести до отварања нових радних места у заједници ?
11. Утицај на животну средину – да ли постоји утицај на животну средину и у којој мери је он изражен ?

4.6 Дефинисање конкретних акција

Следећи корак у изради ЛЕАП-а је препознавање одређених акција. Док визија заједнице даје свеопшти оквир, циљеви и задаци животне средине служе као смернице за препознавање акција, тј. како нас одређена акција води ка остварењу наших циљева и задатака. Информације до којих се дође током SWOT – анализе могу се користити код препознавања акција које осмишљавамо или да искористимо јаке стране и могућности или да умањимо и избегнемо слабе стране и опасности.

1. Едукативне мере: Програми образовања јавности играју кључну улогу у образовању грађана и запослених о начину на који треба поштовати нове еколошке захтеве и могу донети подршку јавности за програме животне средине. Активности образовања јавности могу обухватити припрему и поделу брошура, писање чланака за новине, интервјуе на радију или телевизији, спровођење анкета, укључивање школске деце у кампање итд.
2. Економске мере: Економски “подстрек” поправља понашање загађивача тако што увећава трошак даљег загађивања. Насупрот приступу који се заснива на законским решењима, овде се акција заснива на утицају кроз одређену политику, уместо прописивања одређених активности појединцима и предузећима и, у идеалном случају, њиховом усмеравању ка најделотворнијим средствима којима могу да умање загађење које производе чиме умањују своје трошкове. Неки од најубичајенијих економских подстицаја које користе локалне власти су нпр. еколошке таксе.
3. Техничко – технолошке мере: Ове акције подразумевају осмишљавање, израду и деловање постројења за животну средину, уређивања, планирање и пројектовање мера за превенцију и санацију животне средине.
4. Програми локалне заједнице: Ово су активности које укључују колективне или појединачне акције чланова заједнице за отклањање проблема животне средине. Ту спадају различите врсте иницијатива и контаката у земљи и ван ње, покретање акција на локалном нивоу, итд.
5. Нормативне и законске мере: Нормативне и законске процедуре траже од свих чинилаца животне средине поштовање прописа у овој области. Те мере утичу на превенцију загађивања животне средине и оне су пре свега материјализоване кроз општинске Одлуке о различитим врстама активности (испуштање отпадних вода у канализацију, зелене површине, накнаде за животну средину, комуналне таксе, итд.)

Код одабира акција, важно је приметити да се разне врсте акција међусобно допуњују и преплићу. У ствари, делотворан ЛЕАП укључује комбинацију акција које стварају свеопшту стратегију или програм или Агенду за животну средину на локалном нивоу.

I Квалитет пијаће воде

4.6.1.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетн и проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
1	Лош квалитет пијаће воде и недостатак ресурса у будућности	Здрава и чиста (хигијенски исправна) вода за пиће у довољним количинама у будућности	<ol style="list-style-type: none">1. Пречишћавање подземне воде за пиће2. Припреме за водоснабдевање захваћањем површинских вода	<ol style="list-style-type: none">1. Квалитет воде у сагласности са Правилником о квалитету пијаће воде али и са стандардима ЕУ и USEPA2. Успоравање пада пијезометарског нивоа

4.6.1.2 SWOT - анализа

<i>Лош квалитет пијаће воде и недостатак ресурса у будућности</i>	
Унутрашње	Спољашње
<p>- јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Расположива техничка стручност и документација као и локација за постројење за припрему воде 2. Успостављен мониторинг пијаће воде 3. Спремност општине да реши проблем 4. Подршка грађана 5. Висок проценат наплативости услуге 6. Одржив ресурс за површинско водоснабдевање – река Тиса, удаљена сса.10 км са бољим квалитетом од Саве и Дунава 	<p>- могућности</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постоји интерес страних инвеститора за подршку оваквој врсти пројекта
<p>- слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак локалних финансијских средстава за побољшање квалитета воде 2. Лош квалитет воде условљен природном структуром земљишта 3. Лош квалитет површинских вода у окружењу (Бегеј, канал ДТД) 4. Ниска цена пијаћој води 5. Висока потрошња воде, нарочито у вегетативном и летњем периоду 6. Високи губици у мрежи – разлика између дистрибуиране и наплаћене воде и до 30% 7. Дотрајала цевна арматура и тип цеви (АС) 8. Постојање микроводовода (Михајлово, Јанков Мост и Лукино село) 9. Појава инцидента са СН4 	<p>- опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак Закона који обезбеђују финансијску сигурност за инвеститора

4.6.1.3 Препознавање могућих акција:

<i>Акције за побољшање квалитета пијаће воде и обезбеђења довољне количине воде у будућности</i>	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске, заводи, институти, итд.) 2. У широј јавности путем медија стварати “култ воде” – позивати на максималну штедњу, рационалну потрошњу и плаћање рачуна
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дати пијаћој води економску цену кроз постепено повећавање у складу са повећањем стандарда грађана 2. Приватизација система за водоснабдевање
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда катастра корисника пијаће воде 2. Редован мониторинг квалитета пијаће воде од стране овлашћених институција у граду и

Техничко - Технолошке мере	<p>праћење пада пијезометарског нивоа</p> <p>3. Инфраструктурно опремање система за водоснабдевање (лабораторије, механизација...)</p> <p>4. Реконструкција и изградња ВС општине Зрењанин (са локалних на регионални водовод, реконструкција мреже, итд.)</p> <p>5. Спровођење мера за редуkcију потрошње воде у индивидуалном и привредном сектору</p> <p>6. Дегазификација метана из мреже</p> <p>7. Изградња фабрике воде за пиће на бази технологије дефинисаном техно-економском анализом</p> <p>8. Припрема за хватање воде из површинских извора (одабир ресурса и локације за површинско водоснабдевање)</p>
Програми локалне заједнице	1. Радити на успостављању контакта са страним инвеститорима
Прописи	<p>1. Испоштовати прописе који регулишу ову материју (Правилник, стандарди ЕУ и УСЕПА)</p> <p>2. Изменити локалну Одлуку о водоводу и канализацији у сагласности са одговарајућим Закономима</p>

II Квалитет површинских вода

4.6.2.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

Редни број	Приоритетни проблем	Циљ	Задаци	Показатељи
2	Угрожавање површинских природних вода комуналним отпадним водама, отпадним водама из индустријских постројења и пољопривредном делатношћу	Заштита од даљег загађивања и ревитализација река Бегеј, Тиса, Дунав и Тамиш као и њихово одрживо коришћење	<p>1. Изградња погона за пречишћавање комуналних отпадних вода</p> <p>2. Примарно пречишћавање отпадних вода у самим индустријским постројењима</p>	<p>1. Измерени параметри у Бегеју, Тамишу и Тиси у складу са 2. класом вода по домаћој класификацији површинских вода.</p>

4.6.2.2 SWOT - анализа

Угрожавање животне средине комуналним, индустријским и отпадним водама из пољопривредне делатности

Унутрашње	Спољашње
<p>-јакe стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спремност општине да реши проблем квалитета површинских вода 2. Широка јавна подршка 3. Постојање локације која је предвиђена за изградњу пречистача отпадних вода општине Зрењанин 4. Урађен катастар концентрисаних загађивача отпадним водама општине Зрењанин 5. Успостављена сарадња и разумевање са привредним организацијама (израда примарног предтретмана отпадних вода) 6. Добро стање река Тамиш и Тисе 	<p>-могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Могућност успостављања сарадње са страним инвеститорима 2. Заинтересованост суседних земаља (Румуније и других, пре свега подунавских земаља) ради оспособљавања реке Бегеј за одрживо коришћење 3. Заинтересованост покрајинских органа власти за одрживо коришћење реке Бегеј
<p>-слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак финансијских средстава за изградњу погона за пречишћавање отпадних вода 2. Застарела Одлука о канализацији којом се дефинишу параметри за испуштање отпадних вода у канализацију 3. Лоше функционисање система ДТД са аспекта његове намене (одржавање Бегеја, уклањање муља, мала количина воде која се из Тисе упушта у Бегеј на брани у Бечеју, итд.) 4. Не одржавање изграђених система примарног пречишћавања отпадних вода од стране привредних постројења 5. Велики број расутих загађивача отпадним водама , не достатак њихове евиденције 6. У дугом временском периоду упуштање индустријских отпадних вода директно у Бегеј без икаквог третмана отпадних вода 7. Процентуално гледано, ниска количина падавина у последњих неколико година 8. Незадовољавајући рад надлежних инспекцијских служби 9. Не постоји систем за управљање отпадним водама у насељеним местима 10. Угрожавање Специјалног резервата природе «Царска бара – Стари Бегеј» загађеним водама из александровачког канала (преко Бегеја) 	<p>-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прекогранично загађивање површинских вода (Тиса, Бегеј и други)

4.6.2.3 Препознавање могућих акција

Акције ради ревитализације и заштите од даљег загађивања река

<i>Бегеј, Тамиш, Дунав и Тиса као и њихово одрживо коришћење</i>	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале) 2. У широј јавности путем медија форсирати неопходност заштите Бегеја, Тамиша, Тисе, канала ДТД и Дунава од загађивања
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дати отпадној води економску цену кроз постепено повећавање у складу са повећањем стандарда грађана 2. Приватизација система за пречишћавање отпадних вода
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда катастра расутих загађивача отпадним водама општине Зрењанин 2. Редован мониторинг параметара отпадних вода и квалитета површинских вода од стране овлашћених институција у граду 3. Изградња система за управљање отпадним водама у насељеним местима 4. Изградња система за пречишћавање отпадних вода општине Зрењанин 5. Пречишћавање отпадних вода у индустријским постројењима у складу са законским одредбама за 2. класу вода 6. Чишћење Бегеја и његово оспособљавање за одрживо коришћење 7. Одрживо коришћење реке Тисе, Тамиша, канала ДТД и Дунава
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Успоставити контакте са страним инвеститорима ради улагања и приватизације 2. Успоставити контакте са покрајинским органима власти ради заједничког рада на оспособљавању Бегеја за одрживо коришћење, побољшања рада инспекцијских служби 3. Успоставити контакте са Републичким Министарством за ресурсе и животну средину ради адекватног одговора у случају прекограничног загађивања
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Измена Одлуке о водоводу и канализацији која ће иновирати параметре за упуштање отпадних вода у канализацију

III Зоозоозе

4.6.3.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља:

Редни број	Приоритетни проблем	Циљ	Задачи	Показатељи
3	Појава епидемија прузрокована зоонозама	Елиминација узрока и систематска контрола носилаца узрочника зооноза	<ol style="list-style-type: none">1. Спровођење превентивних мера заштите од преносилаца узрочника зооноза2. Измена и спровођење локалне законске регулативе која регулише ове области3. Изградња институција на локалном нивоу	<ol style="list-style-type: none">1. Уклоњени пси и мачке луталице са улица2. Искорењене заразне болести које се преносе са животиње на човека

4.6.3.2 SWOT - анализа

Појава епидемија проузокована зоонозама	
Унутрашње	Спољашње
<p>- јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спремност општине да реши проблем 2. Широка подршка грађана 3. Постојање техничко-технолошког решења (Пројекта) за пријем паса и мачака луталица 4. Добра сарадња између локалне самоуправе и не владиних организација које се баве овим проблемима (ORCA, ARCA) 	<p>- могућности</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ступање у контакт са страним инвеститорима 2. Стпање у контакт са међународним организацијама које се баве едукацијом, развојем и оспособљавањем за вршење ових функција
<p>- слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостаци и неспровођење локалне Одлуке о начину држања домаћих животиња (недефинисаност “кућних љубимаца”) 2. Блага казнена политика надлежних органа и лош рад инспекције 3. Низак ниво свести грађана о овом проблему (пуштање паса на улицу, куповина неиспитаних месних производа) 4. Не дефинисана локација за смештај прихватилишта за псе и мачке луталица 5. Не постојање локације за смештај карантина за на заразу сумњиве и заражене животиње 6. Не постојање посебног система или подсистема унутар целине који ће се бавити проблемима хватања паса луталица 7. Не спровођење Одлука које регулишу ову материју на локалном нивоу (комуналне таксе,...) 8. Не спровођење систематске ДДД (дезинфекције, дезинсекције, дератизације) 9. Велики број «дивљих» депонија 	<p>- опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Застарелост Закона о здравственој заштити животиња

4.6.3.3 Препознавање могућих акција

Акције за спречавање појава епидемија проузрокована зоонозама	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске) као и узгајивачи стоке и прерађивачи меса и остали. 2. У широј јавности форсирати неопходност заштите животиња, систематске контроле носилаца зооноза (паса, мачака, глодара и крпеља), као и утицаја на људско здравље трихинеле, беснила, лајмске болести и других.
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реактивирање одлуке о општинским комуналним таксама (држање паса у граду и на селу)
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Евидентирање власника паса 2. Обележавање паса 3. Редовна вакцинација паса и мачака 4. Дефинисање локације за смештај паса и мачака луталица 5. Изградња карантина за на заразу сумњиве и заражене животиње 6. Стерилизација паса и мачака луталица ради контроле њихове бројности 7. Спровођење систематске дезинфекције, дезинсекције и дератизације 8. Адекватно решавање проблема угинулих животиња (сточно гробље, крематоријум) 9. Уклањање «дивљих» депонија 10. Уклањање отпадака са улица
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Успоставити контакте са страним инвеститорима у ове пројекте 2. Формирање посебног система (ЈКП или слично) које ће се бавити уклањањем паса и мачака луталица са улица града)
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рад на измени Одлуке о начину држања домаћих животиња у складу са међународним стандардима из ове области.

IV Отпадне материје

4.6.4.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задачи</i>	<i>Показатељи</i>
4	Лоше стање система за третман отпадних материја	Изградња система за руковање отпадним материјама у складу са Законом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Усавршити већ постојеће капацитете за третман отпадних материја (инфраструктурни и техничко-технолошки развој ЈКП) 2. Развој система за третман отпадних материја 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мање смећа на улицама и зеленим површинама 2. Редукција загађивања животне средине отпадним материјама (пожари, подземне воде, итд.) 3. Повратак дела уложених финансијских средстава кроз рециклажу, сагоревање, компостирање...

4.6.4.2 SWOT - анализа

<i>Лоши услови за третман отпадних материја</i>
--

Унутрашње	Спољашње
<p>-јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спремност општине да реши проблем управљања отпадним материјама 2. Располагање сопственим стручњацима и техничком документацијом 3. Дефинисана локација за смештај депоније 4. Оспособљеност за дугорочно решавање проблема депоновања отпада (100 година) 5. Регионални потенцијал депоније 6. Висок степен наплативости услуге 	<p>-могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Могућност повезивања са страним инвеститорима ради кредита или уласка у процесе приватизације
<p>-слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не постојање катастра отпадних материја општине Зрењанин 2. Недостатак финансијских средстава на локалном нивоу за побољшање функционисања система за управљање отпадом 3. Низак ниво инфраструктурне опремљености ЈКП «Чистоћа и зеленило (објекти, механизација, итд.) 4. Не уређен депонијски простор за одлагање отпада у складу са Законом 5. Ниска еколошка свест код грађана 6. Ниска цена услуге изношења смећа 7. Велики број «дивљих» депонија у граду и насељеним местима 8. Одлагање отпадних материја без претходне обраде 	<p>-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не довршавање Стратегије управљања отпадним материјама на нивоу државе (третман болничког, опасног, индустријског отпада)

4.6.4.3 Препознавање могућих акција

Акције за унапређење система за управљање отпадним материјама

Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о значају управљања комуналним, индустријским, опасним и болничким отпадом, као и о могућностима поновне употребе отпадних материја као секундарне сировине
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дати економску цену за изношење отпадних материја 2. Ући у процесе приватизације ЈКП
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда катастра отпадних материја општине Зрењанин 2. Задовољење санитарних услова за рад депоније у складу са Законом (изградња система за одвођење одцедних вода, гасова, водонепропусне фолије, депоновање у касете, вага, ограда, хидрантна мрежа, зелени појас, путна мрежа, рекултивација...) 3. Редовно обезбеђивање инертног материјала (земље, шуга...) 4. Уклањање дивљих депонија из града и насељених места 5. Спровођење поступака за обраду отпада као секундарне сировине у складу са техно-економским параметрима (спаљивање отпада, рециклажа, компостирање...) 6. Инфраструктурно опремање ЈКП (објекти, механизација, средства за комуникацију) 7. Оспособљавање дела депоније за третман и одлагање специјалног отпада (медицински, индустријски, опасни отпад) у складу са Стратегијом за управљање отпадом на нивоу Покрајине и Републике
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ступити у контакт са страним инвеститорима ради заједничких улагања у ЈКП или приватизације
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закони који регулишу материју управљања отпадним материјама су на државном нивоу

V Бука и вибрације

4.6.5.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
5	Повремен и у појединим деловима града висок ниво комуналне буке	Свести ниво буке на Законом дефинисане вредности	1. Доношење Одлуке о буци 2. Спровођење мера за умањење буке	Нивои буке у границама које су Законом дозвољене у животној средини

4.6.5.2 SWOT – анализа

Висок ниво комуналне буке	
Унутрашње	Спољашње
<p align="center">-јакe стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Расположива стручност и техничка опремљеност за праћење и мерење буке 2. Институционална оспособљеност (инспекцијски орган, Завод за заштиту здравља, стручне институције) 3. На 70 % градске површине ниво комуналне буке у дозвољеним границама 4. Подршка грађана 	<p align="center">-могућности</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Успостављање контаката са срединама које су имале сличне проблеме са комуналном буком у циљу проналажења најбољег решења
<p align="center">-слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак локалне Одлуке о буци 2. Непоштовање локалне Одлуке о радном времену угоститељских објеката од стране угоститеља 3. Висок ниво буке коју производи индустрија у појединим деловима града 4. Висок ниво буке као последица рада озвучења при спровођењу јавних манифестација 5. У појединим деловима града је висок ниво буке проузрокован саобраћајем и неисправношћу возила 6. Лоше стање саобраћајница 7. Лоше стање градског зеленила 8. Пси и мачке луталице 	<p align="center">-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак законске регулативе на државном нивоу 2. Интензивирање саобраћаја 3. Интензивирање привредне делатности 4. Незавршетак заобилазнице 5. Отварање угоститељских објеката без адекватних дозвола

4.6.5.3 Препознавање могућих акција

Акције ради умањења комуналне буке	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о утицају буке на људско здравље и мерама које треба спроводити за њено смањење
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Одлуком о буци прописати строге казне за прекршаје у овој области
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зонирање града 2. Мониторинг буке у складу са Законом 3. Пошумљавање и озелењавање општине, завршетак зелених појасева око пута 4. Регулисање саобраћаја у критичним зонама 5. Употреба изолационих материјала у изградњи 6. Редукција буке у индустријским постројењима 7. Адекватно одржавање саобраћајница 8. Завршавање заобилазнице за камионски и теретни саобраћај 9. Уклањање паса и мачака луталица 10. Реализација регулационог плана центра града (пешачка зона)
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Успостављање сарадње са органима јавног реда и мира 2. Успостављање сарадње и разумевања са власницима угоститељских објеката 3. Дугорочним планирањем развоја града онемогућити настајање извора прекомерне буке 4. Увођење строгих критеријума код издавања дозвола за рад привредним и угоститељским објеката
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. На локалном нивоу законски регулисати ову област Одлуком о буци

VI Квалитет земљишта и производња здравствено безбедне хране

4.6.6.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
6	Загађеност земљишта антрополошким и природним утицајима и нарушавање његовог квалитета	Спречавање загађивање земљишта и производња здраве хране	1. Спречавање поступака угрожавања квалитета земљишта 2. Успостављање принципа одрживе пољопривреде	Измерене вредности загађујућих супстанци испод нивоа МДК

4.6.6.2 SWOT - анализа

Загађеност земљишта антрополошким утицајем

Унутрашње	Спољашње
<p>- јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велике површине под релативно плодним земљиштем 2. Стручни кадар (Институт) 3. Увођење аграрног буџета 4. Низак степен загађености земљишта 5. Употреба еколошких препарата за сузбијање комараца и других штеточина 6. Подршка јавности 7. Дугорочна оријентисаност привреде и индустрије на пољопривреду 	<p>- могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извоз квалитетне и здравствено исправне хране 2. Заинтересованост покрајинских и републичких надлежних институција за програме извоза здраве хране
<p>- слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не контролисана употреба пестицида и вештачких ђубрива 2. Велики број дивљих депонија 3. Застарела пољопривредна механизација 4. Постојање полигона за уништавање неексплодираних МиМЕС у Ченти 5. Појава ерозије земљишта 6. Не постојање систематског мониторинга квалитета земљишта и квалитета намирница 7. Дуготрајна употреба малатиона у ДДД 8. Постојање необрађених и запуштених пољопривредних површина 9. Исцрпљивање земљишта проузроковано непоштовањем плодореда и појава болести 10. Спаљивање жетвених остатака 11. Не адекватно одлагање амбалаже од пестицида 12. Низак степен очувања пољозаштитних шумских појасева 13. Угрожавање земљишта услед експлоатације нафте, гаса и термалних извора 	<p>- опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пад стандарда грађана 2. Штете од абиотичких и биотички фактора (штеточине, болести, поплаве, итд.)

4.6.6.3 Препознавање могућих акција

Акције ради спречавање загађивање земљишта и производња здраве

хране	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о значају квалитета земљишта на здравље људи, биљке и животиње 3. Спровођење стручно - едукативних програма и обуке из области одрживе пољопривреде
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Финансирање пројеката који стимулишу истраживање у вези развоја одрживе пољопривреде
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Контрола живе у Ченти и обустављање уништавања пројектила на полигону 2. Систематско праћење загађености земљишта (мониторинг) 3. Систематско праћење промета пестицида у општини Зрењанин 4. Систематско праћење квалитета прехранбених намирница (пијаце) 5. Одржива употреба вештачких ђубрива и пестицида (у зависности од структуре земљишта) 6. Пошумљавање и озелењавање, подизање пољозащитних појасева 7. Уклањање «дивљих» депонија 8. Уређење депонијског простора у складу са Законом и адекватно одлагање амбалаже од пестицида 9. Адекватно спровођење заштите од поплава 10. Употреба жетвених остатака за производњу биогаса и биомасе 11. Спречавање паљења жетвених остатака 12. Употреба еколошких препарата у комуналној хигијени за спровођење ДДД 13. Остваривање партнерских односа са привредним сектором у оним случајевима у којима може доћи до угрожавања квалитета земљишта (нпр. исплаке, итд.)
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подршка увођењу одрживих пољопривредних поступака (пилот-пројеката са употребом еколошких препарата и искориштавању секундарних сировина из пољопривреде)
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Надлежности из ове области нису на локалном нивоу

VII Квалитет ваздуха

4.6.7.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задачи</i>	<i>Показатељи</i>
7	Загађеност ваздуха	Чист ваздух	<ol style="list-style-type: none">1. Спречавање емисије штетних гасова из индустрије2. Смањење емисије и имисије штетних гасова у свим другим областима ванпривредне делатности (домаћа ложишта, термоенергетска ложишта, саобраћај)	<ol style="list-style-type: none">1. Концентрације сумпор-диоксида, азотних оксида, чађи, угљен-моноксида и осталих загађујућих супстанци испод ГВИ у свим периодима године

4.6.7.2 SWOT – анализа

Загађеност ваздуха	
Унутрашње	Спољашње
<p>-јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Расположива стручност и техничка опремљеност 2. Подршка грађана 3. Спремност општине да контролише квалитет ваздуха (инспекцијске службе) 4. Постојање и опремљеност Завода и Института који се баве контролом квалитета ваздуха 5. Успостављен мониторинг квалитета ваздуха 	<p>-могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контакти са страним инвеститорима ради улагања у пречистаче ваздуха
<p>-слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не постојање катастра загађивача ваздуха општине Зрењанин 2. Недовољна опремљеност привреде за пречишћавање отпадног ваздуха 3. Акцидентна загађивања ваздуха из индустрије 4. Запостављеност јавног превоза као средства заједничког транспорта и смањења емисије гасова 5. Застарелост «возног парка» (јавни, привредни и приватни) 6. Изостанак контроле издувних гасова при техничком прегледу возила 7. Употреба фосилних горива, осим природног гаса и других средстава (пластика, текстил, гуме, моторна уља, итд.) за грејање становништва 8. Не уређеност депоније 9. Велики број «дивљих» депонија 10. Паљење лишћа у домаћинствима 11. Загађеност ваздуха проузркована загађеношћу Бегеја (непријатни мириси) 	<p>-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Озбиљније покретање индустријске производње 2. Недефинисаност законских одредби у погледу дефинисања непријатних мириса (кафилерија) 3. Загађење ваздуха ван територије општине Зрењанин

4.6.7.3 Препознавање могућих акција

Акције за очување квалитета ваздуха у општини Зрењанин	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none">1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале)2. У широј јавности стварати представу о значају квалитета ваздуха и утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, биљке и животиње
Економске мере	<ol style="list-style-type: none">1. Кроз накнаду за животну средину вршити наплату у складу са типом, годиштем и снагом возила
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none">1. Израда катастра загађивача ваздуха општине Зрењанин2. Праћење имисије и емисије гасова (мониторинг) од стране овлашћених институција у граду3. Контрола издувних гасова моторних возила при техничком прегледу4. Елиминисање фосилних горива (осим природног гаса) из употребе у индивидуалним домаћинствима, гасификација општине5. Изградња депоније у складу са Законом6. Пречишћавање отпадних гасова из индустрије у складу са Законом7. Интензивно пошумљавање и озелењавање општине Зрењанин8. Уклањање «дивљих» депонија
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none">1. Успостављање сарадње са покрајинским и републичким органима ради успостављања шире стратегије о превенцији загађивања ваздуха
Прописи	<ol style="list-style-type: none">1. У складу са Законом о систему заштите животне средине општинском Одлуком о заштити ваздуха од загађивања прописати ГВИ за најфреквентније загађујуће материје на територији општине Зрењанин

VIII Ниво пошумљености

4.6.8.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетн и проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
8	Низак ниво пошумљености општине Зрењанин и лоше стање градског зеленила	Увећање и уређење површина под шумама, ваншумским и градским зеленилом	<ol style="list-style-type: none">1. Подизање нових шума, ваншумског зеленила и парковских површина2. Одржавање већ постојећег стања шума, ваншумског зеленила и парковских површина	<ol style="list-style-type: none">1. Достигнут оптимални ниво пошумљености општине2. Уређене парковске површине у складу са пројектном документацијом

4.6.8.2 SWOT - анализа

Низак ниво пошумљености општине и лоше стање градског зеленила	
Унутрашње	Спољашње
<p>-јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раположивост локалним стручњацима и техничком документацијом 2. Јавна подршка 3. Институционална оспособљеност (ЈП «Дирекција за изградњу и уређење града», «Војводина шуме», ЈКП «Чистоћа и зеленило» и научне институције) 4. Подршка невладиних организација 5. Иницијатива локалних власти 6. Постојање потенцијалних површина за увећање зеленила 	<p>-могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Успостављена сарадња са надлежним државним институцијама и институтима 2. Постојање свести о важности проблема на нивоу Покрајине и Републике
<p>-слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак финансијских средстава за одржавање засађеног материјала 2. Недостатак финансијских средстава за већа улагања у програме обнављања зеленила 3. Низак ниво пошумљености општине Зрењанин 4. Не постојање катастра потенцијалних површина за пошумљавање 5. Високо учешће пољопривредних површина у укупној површини општине 6. Не постојање педолошких анализа за испитивање потенцијалних земљишта за пошумљавање 7. Велика штета од бесправне сече дрвећа 8. Низак ниво сарадње између Јавних предузећа на нивоу општине, Покрајине и Републике 9. Изражена еолска ерозија земљишта 10. Појава пожара (изазваних људским активностима) 11. Старе и не обнављане парковске површине 	<p>-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пад стандарда грађана и неконтролисана сеча шума ради набавке огревног материјала 2. Не спровођење Закона који регулишу ове области 3. Штете од абиотичких и биотички фактора (штеточине, болести, пожари, итд.)

4.6.8.3 Препознавање могућих акција

Акције за увећање нивоа пошумљености и површина под зеленилом	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о значају зеленила, паркова и шума за људско здравље и окружење и значају њихове заштите
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Финансирати пројекте НВО, ЈП и ЈКП из области озелењавања и пошумљавања општине
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уређење старих и подизање нових парковски и зелених површина у складу са ДУП-ом 2. Обавезно подизање посечених шума 3. Ревитализација постојећих ветрозаштитних појасева 4. Подизање нових шума и ваншумског зеленила у складу са катастром слободних површина 5. Постојеће шуме сећи према плану и одобрењу надлежних органа 6. Спречавање негативног антропошког утицаја (пожари, крађе, итд.) 7. Израда катастра слободних површина 8. Нега и чување посађених садница и дефинисање носилаца активности 9. Спровођење испитивања земљишта
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Остварити сарадњу са ЈП “Војводинашуме” као и са Институтима из Покрајине и Републике у циљу што ефикаснијег и што бржег опоравка шумског фонда општине Зрењанин
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пооштравање казних мера из Одлуке о одржавању јавних површина

IX Урбанистички проблеми од значаја за животну средину

4.6.9.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
9	Проблеми у инфраструктурном, биолошком и природном амбијенту	Уређена, одржива и функционална заједница	<ol style="list-style-type: none"> 1. Планирање развоја и изградња општине у складу са еколошким принципима 2. Санирање еколошких проблема 3. Развој локалних прописа 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Побољшано стање на градским излетиштима, местима за риболов и рекреацију 2. Уређени не хигијенски објекти и зоне за становање 3. Уређен центар града, 4. Уређене фасаде града 5. Елиминисани извори зараза, итд.

4.6.9.2 SWOT - анализа

Планирање развоја града у складу са еколошким принципима	
Унутрашње	Спољашње
<p>- јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постојање стручног кадра и техничке документације 2. Спроведен архитектонско -урбанистички конкурс за ширу зону центра града, усвојено решење и започета процедура усвајања израде Регулационог плана 3. Заинтересованост и подршка јавности за решавање проблема 4. Урађен ГП до 2010.године 5. Урађено и усвојено око 400 урбанистичких планова 6. Урађени и усвојени планови ДУП «Пескара» и ДУП «Тиса» 	<p>- могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Успостављање контаката са локалним самоуправама са сличним проблемима
<p>- слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Застарела локална законска регулатива 2. Не реализовани значајни пројекти (Језера у центру града, Багљашки канал, итд) 3. Не дефинисаност статуса «Пескара» и излетишта «Тиса» у смислу имовинско – правних односа 4. Не хигијенска услови становања у појединим деловима града 5. Недостатак финансијских средстава на локалном нивоу за реализацију пројеката 6. Велики број «активних и пасивних» септичких јама и њихово повремено изливање (насељена места) 7. Не спровођење локалне законске регулативе 8. Не санирано корито старог Бегеја 9. Не довољан број предвиђених места за слободно плакатирање 10. Оштећивање стамбених објеката услед непоштовања режима саобраћаја (Тамишка – Скадарска) 11. Недовољно уређених површина за паркирање у појединим деловима града 	<p>-опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погоршање економске ситуације 2. Одлагање дефинисања имовинско – правних односа у вези «Пескаре» и «Тисе»

4.6.9.3 Препознавање могућих акција

Планирање развоја града у складу са еколошким принципима	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, Средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о значају ових пројеката и потреби њихове реализације.
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кроз програме усмерити део општинског буџета за реализацију пројеката
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реализација регулационог плана центра града (пешачка зона) 2. Завршетак обилазнице за камионски и теретни саобраћај 3. Уређење Бегејске петље (језера 1,2 и 3) и довођење у пројектовану намену 4. Уређење купалишта “Пескара” и “Тиса” 5. Уређење Багљашког канала 6. Уређење места за становање социјално угрожених и сиромашних категорија 7. Употреба еколошких материјала у стамбеној изградњи и избацивање старих, штетних по животну средину уз поштовање принципа енергетске ефикасности 8. Уређење корита Старог Бегеја 9. Завршетак каналисања општине Зрењанин и «затварање» септичких јама 10. Постављање више стубова и табли за слободно плакатирање 11. Спречавање пролаза теретних возила улицама где постоји режим забране 12. Спречавање задржавања возила на зеленим површинама 13. Обезбеђење довољног броја уређених површина за паркирање
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ступање у контакт са инвеститорима и добијања повољних кредитних аранжмана ради реализације пројеката
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поштравање казних мера за прекршаје дефинисане Одлукама. 2. Стриктно спровођење редоследа приликом издавања урбанистичких и грађевинских дозвола (претходна анализа утицаја на животну средину, детаљна анализа утицаја на животну средину)

X Биолошка разноврсност

4.6.10.1 Дефинисање циљева, задатака и показатеља

<i>Редни број</i>	<i>Приоритетни проблем</i>	<i>Циљ</i>	<i>Задаци</i>	<i>Показатељи</i>
10	Угроженост биодиверзитета у подручјима од посебног значаја	Очувана биолошка разноврсност	<ol style="list-style-type: none">1. Активно учешће локалне власти у заштити предела од посебног значаја са аспекта биолошке разноврсности2. Стриктно спровођење програма коришћења и заштите од стране лица или организације (стараоца) којем је подручје дато на коришћење	Сачуван и обновљен биљни и животињски фонд на подручјима од посебног значаја

4.6.10.2 SWOT - анализа

<i>Угроженост биљног и животињског фонда на пределима од значаја са аспекта биодиверзитета (Царска бара – Стари Бегеј, Окањ бара, Језеро Русанда)</i>	
Унутрашње	Спољашње
<p>-јаке стране:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заинтересованост општине за очување предела од значаја са аспекта биодиверзитета 2. Постојање стручног кадра за надзор и контролу 3. Широка јавна подршка 4. Постојање не-владиних организација које се баве заштитом биодиверзитета 	<p>- могућности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заинтересованост покрајинских и републичких органа за заштиту природних богатстава 2. Значај специјалног резервата природе “Стари Бегеј – Царска бара” у светским оквирима (УНЕСКО) 3. Решења у новом Закону о систему заштите животне средине и могућност заштите природних богатстава 4. Заинтересованост регионалних, европских и светских форума и фондова за финансирање пројеката
<p>- слабости:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недовољно улагање финансијских средстава на локалном нивоу за очување биолошке разноврсности 2. Не довољан број, не опремљеност и не одговорно понашање чуварских служби на поменутиим пределима 3. Криволов и рибокрађа 4. Смањење па чак и нестајање појединих биљних и животињских врста 5. Повремен не адекватан хидролошки режим што проузрокује замуљивање и нарушавање водоснабдевање резервата 6. Низак степен комуникације и сарадње између стараоца и локалног становништва око заштите ових предела 7. Повремено предимензиониран туристички промет 8. Повремено не адекватана употреба моторних летилица (змајеви и сл.) 	<p>опасности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уплив отпадних вода из индустрије (Тиса, Бегеј) 2. Неповољни климатски и метеоролошки услови (посебно суше) 3. Ширење индустријских капацитета без вођења рачуна о значају ових предела

4.6.10.3 Препознавање могућих акција

Акције за спречавање угроженост биљног и животињског фонда на пределима од значаја са аспекта биодиверзитета (Царска бара – Стари Бегеј, Окањ бара, Јетеро Русанда)	
Едукативне мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вршити едукативни рад на свим нивоима образовних институција (предшколске, основне, Средњошколске и остале) 2. У широј јавности стварати представу о значају ових области и потреби њихове заштите кроз организовање излета, радних акција, итд.
Економске мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Финансирање пројеката који су од значаја са аспекта биодиверзитета у поменутиим пределима понуђеним од стране НВО и других стручних институција
Техничко - Технолошке мере	<ol style="list-style-type: none"> 1. Употреба аеродрома “Ечка” искључиво у сврхе школског и спортског летења авиона и једрилица, скакање падобранаца и летење пољопривредне авијације 2. Отпадне воде из индустријских постројења морају бити у складу са 2.класом вода по државној класификацији водотокова 3. Спречавање уласка алохтоних врста у ове пределе 4. Извршити утврђивање “нултог” стања биодиверзитета и спроводити мониторинг над бројем и стањем свих врста популација (биљних и животињских) за ове пределе 5. Спровођење оптималног хидролошког режима на Царској Бари
Програми локалне заједнице	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сузбијање криволова и рибокрађе 2. Побољшање односа између стараоца и локалног становништва 3. Локална самоуправа мора имати надзор над коришћењем и старањем над заштићеним подручјима 4. Радити на развоју одрживог (еко) туризма уз поштовање принципа очувања животне средине
Прописи	<ol style="list-style-type: none"> 1. У складу са новом Законом о систему заштите животне средине спровести заштиту ових подручја

5. Четврта фаза: Спровођење локалног еколошког акционог плана

5.1 Циљ фазе

Циљ четврте фазе у реализацији Локалног еколошког акционог плана је институционализација и конкретизација ЛЕАП-а. Све активности планирања које је Комисија за израду ЛЕАП-а до сада обавила а то су утврђивање визије заједнице, процена стања животне средине и утврђивање еколошких приоритета и израда Локалног еколошког акционог плана, су водиле ка спровођењу ЛЕАП-а. У фази у којој се препоруке из претходних фаза претачу у акцију, стварна мера успеха у раду Комисије ће бити начин на који ЛЕАП постаје “жив” и доводи до промена у животној средини на боље.

Комисија за израду ЛЕАП-а након треће фазе нема директну одговорност за спровођење акција – већина тих задужења лежи на различитим институцијама као што су Извршни одбор, Јавна комунална предузећа, Округ, привреда, итд. Међутим, у овој фази Комисија за израду ЛЕАП-а може имати врло активну улогу у обезбеђивању имплементације препорука ЛЕАП-а у процесе планирања у општини и одржавања потребног нивоа динамизма и тензије, неопходне ради спречавања "пада" у заборав документа као што је ЛЕАП.

Веома је важно приметити да се фаза спровођења веома разликује од осталих фаза. Док је током припрема цела Комисија за израду ЛЕАП-а била укључена у рад са широким списком питања и области, спровођење тражи да разне институције преузму појединачне одговорности за одређене акције. С тога, спровођење ЛЕАП-а захтева постизање договора између разних институција у општини.

Активности и мере које је неопходно спровести у овој фази су:

- Преиспитивање постојеће организационе структуре и дефинисање институција за спровођење ЛЕАП-а
- Финансирање и рокови реализације ЛЕАП-а
- Припрема плана спровођења ЛЕАП-а

5.2 Преиспитивање постојеће организационе структуре и институција на локалном нивоу

Преиспитивање постојеће организационе структуре подразумева утврђивање стручног “инвентара” на локалном нивоу тј. стручног и институционалног капацитета за реализацију ЛЕАП-а. ЛЕАП је онолико добар колико су добре структуре које га спроводе.

Спровођење акција које се баве системским проблемима, па тако и проблемима из области заштите животне средине, захтевају брижљиво усклађивање рада и координацију између великог броја различитих служби, Одељења, Јавних предузећа и инспекцијских служби.

Организације које се баве непосредном реализацијом ЛЕАП-а (било активно или пасивно) можемо глобално поделити у две групе:

А. Организације чији су оснивачи општине

Б. Организације чији оснивачи нису општине

Ове две велике групе такође можемо поделити у неколико подгрупа које препознаје ЛЕАП у својој методологији а то су:

1. Образовне институције и медији

Образовне институције и медији су од изузетног значаја за спровођење пре свега едукативних мера дефинисаних трећом фазом у изради ЛЕАП-а. Структурно гледано, образовне институције можемо поделити на предшколске установе, основне школе, средње школе и више и високошколске установе. Свака од њих на свој начин може бити саставни део ЛЕАП-а и утицати у његовом спровођењу. Медији су изузетно важно средство, за популаризацију ЛЕАП-а како писани тако и електронски.

2. Органи локалне власти

Општина има првенствену одговорност за спровођење ЛЕАП-а. Општине су одговорне за руковођење и надгледање широке лепезе проблема животне средине, као што су руковање отпадом, одржавање зелених површина, квалитет пијаће воде, бука, итд. Општина преко Јавних предузећа непосредно учествује у реализацији ЛЕАП-а. Јавна предузећа, с обзиром на делатност коју обављају, имају средишњу улогу у спровођењу пројекта. Општина, преко својих Секретаријата, инспекцијских служби и комуналних предузећа заузима централно месту у спровођењу ЛЕАП-а и на њој лежи највећа одговорност за успех или неуспех ЛЕАП-а.

3. Органи покрајинског и републичког нивоа

Државни органи власти утврђују оквир за руковање проблемима животне средине кроз одређена Министарства на покрајинском и републичком нивоу и преко инспекцијских органа врше надзор над применом Закона и подзаконских аката. Ту могу бити укључена Министарства за урбаниза, ресурсе и животну средину, здравље, привреду и приватизацију, финансије, економске односе са иностранством, итд.

4. НВО

Ове организације имају важну улогу у спровођењу широке лепезе акција везаних за заштиту животне средине. НВО су укључене у еколошке образовне програме, спровођење програма, надгледање реализације, раду Комисије за израду ЛЕАП-а итд.

5. Привреда

Један од свакако најважнијих аспеката реализације ЛЕАП-а је сарадња локалних органа власти са индустријским и привредним сектором. И поред чињенице да су управо они највећи загађивачи животне средине, са овим сектором треба пре свега успоставити партнерски однос и одлучивању и финансирању пројеката.

6. Стручне институције

Стручне институције, као што су Заводи за заштиту здравља и разни Институтути могу бити изузетно корисни и у овој фази ЛЕАП-а.

Прилог бр.8: Препознавање институција за спровођење ЛЕАП-а (Квалитет воде за пиће)

Приоритет бр. 1	Квалитет воде за пиће				
	Одговорност				
Мере	СО, Извршни одбор, Оделења	Комунално предузеће	Инспекцијски орган	Државни орган	Остале институције
Едукативне мере	- ИО СО Зр	- ЈКП «Водовод и канализација»	-Санитарна инспекција	- ПИВ - Реп. Минист.	- Образовне - НВО - Медији - 333
Економске мере	- ИО СО Зр - Оделење за финансије			- Реп. Минист.	
Техничко – технолошке мере	- ИО СО Зр -Оделење за урбанизам	- ЈКП «Водовод и канализација»	-Санитарна инспекција		- 333
Програми локалне заједнице	- ИО СО Зр				
Прописи	- ИО СО Зр - СО Зр			- Реп. Минист. Здравља и животне средине	

5.3 Финансирање и рокови реализације ЛЕАП-а

Свакако да су једна од најважнијих питања за реализацију ЛЕАП-а његово финансирање и рокови за извршење предложених мера. Приликом дефинисања трошкова око израде зрењанинског ЛЕАП-а, у општем смислу, можемо говорити о две врсте прихода:

- општински, на основу Одлуке о накнади за животну средину (еко-динар) и
- остали приходи

Утврђивање трошкова по појединим еколошким приоритетима је било предмет друге фазе у изради ЛЕАП-а (процене стања животне средине) где је кроз анализу финансијског утицаја било неопходно дефинисати потребне трошкове за санирање проблема по последњим подацима.

Што се тиче Одлуке о накнади за заштиту животне средине, предвиђено је да новац сакупљен по овој основи буде коришћен за реализацију планова и програма заштите животне средине за текућу годину али и за реализацију самог ЛЕАП-а. Предпоставља се да ће се са наставком позитивних промена у друштву и повећањем стандарда становништва, по овој основи прикупљати значајнија средства и тиме омогућити финансирање конкретних пројеката који су предложени од стране ЛЕАП-а

Остали приходи који се могу користити за реализацију ЛЕАП-а су средства из приватизације предузећа са територије наше општине (5 % за улагање у инфраструктуру), донација, пројеката, уговорених обавеза, итд. Предпоставља се да ће се са наставком позитивних промена у нашем друштву стварати ситуације за озбиљније привлачење иностраног капитала.

Прилог 9: Финансирање реализације пројеката

Мере	Општинска средства		Остала средства	
	Извори	Механизми	Извори	Механизми
Едукативне мере				
Економске мере				
Техничко – технолошке мере				
Програми локалне заједнице				
Прописи				

Дефинисање рокова за реализацију одређених задатака је лимитирано:

- терминирањем промена у животној средини предвиђених од стране виших органа власти у држави и преузетих међународних обавеза Конвенцијама (нпр. управљање отпадом, квалитет површинских вода, ваздуха, итд.),
- финансијском ситуацијом на локалном нивоу која зависи од брзине и степена реформи у свим нивоима.

Прво дефинисање рокова за реализацију ЛЕАП-а је утврђено Визијом заједнице, дакле у првој фази ЛЕАП-а, док утврђивање прецизнијих термина за реализацију еколошких приоритета је утврђено израдом Процена стања животне средине, дакле у другој фази израде ЛЕАП-а.

Прилог бр 10: Рокови реализације пројеката

Термини	Најранији почетак	Најкаснији почетак	Најранији крај	Најкаснији крај
Мере	Р о к о в и			
Едукативне мере				
Економске мере				
Техничко – технолошке мере				
Програми локалне заједнице				
Прописи				

Прилог број 11: Сумарна табела планирања ресурса за реализацију рокова

Квалитет воде за пиће	Финансирање	Остала средства	Механизми						
									Извори
Приоритетни проблем број 1	Рокови	CO	Механизми						
			Извори						
		каснијаНај	Крај						
			Старт						
	ранијаНај	Крај							
		Старт							
	Одговорност	Остали							
		Државни орган							
Инспекције									
Комунална предузећа									
Скупштина општине, Извршни одбор									
Мере									
			Едукативне мере						
			Економске мере						
			мере Техничко – технолошке						
			заједнице Програм и локалне						
			Прописи						

5.4 Припрема плана спровођења ЛЕАП-а

План спровођења пројекта трага за укључивањем акција за свако од приоритетних питања у једну стратешку целину, што ће помоћи да све те акције обједињено раде ка остварењу задатака и циљева предвиђених ЛЕАП-ом. Важно је да план спровођења садржи циљеве и задатке у себи јер они служе као репери за мерење успешности еколошких акција.

План спровођења ће помоћи да се јасно препознају и сви задаци и одреде задужења за спровођење сваке акције. План треба да указује на одређене задатке које треба извршити да би се спровела свака акција, утврђује распоред времена за сваки задатак, одређује ко је одговоран за извршење сваког задатка и утврђује трошкове за реализацију сваког задатка и мера.

Први корак у изради плана спровођења је окупљање свих укључених институција за предвиђене проблеме са Комисијом за израду ЛЕАП-а. Са усмерењем на једно питање (нпр. пијаћа вода) ова група прво треба да преиспита скуп акција које су предвиђене ЛЕАП-ом и “набаца” идеје које су потребне за спровођење предвиђених мера. После “набацивања” идеја, треба урадити слагање по хронологији и припрема временског распореда за реализацију сваке мере понаособ. Након тога, треба појаснити и поделити задужења за сваки задатак и утврдити трошкове за реализацију. Овакав поступак треба спровести за сваку акцију док се не изради свеобухватан план спровођења за свако приоритетно питање.

Од изузетне је важности да Комисија за израду ЛЕАП-а, с времена на време преиспита план спровођења да би утврдила да ли се задаци спроводе у складу са предвиђеним роковима.

План спровођења је кључни документ за наредну фазу ЛЕАП-а а то је надзор над његовим спровођењем.

6. Пета фаза у изради ЛЕАП-а: Надгледање и процена резултата

6.1 Циљ фазе

Надгледање и процена резултата су елементи у спровођењу ЛЕАП-а који се најчешће и највише занемарују, везујући за сам крај ЛЕАП-а иако је то континуалан процес преиспитивања везан за све фазе овог пројекта. Делотворан поступак надгледања и процене даје систематске и актуелне информације које јачају спровођење пројекта.

Поступак надгледања и процене пружа могућност да се:

- упореди начин спровођења са изворним задацима и циљевима
- утврди да ли се остварује довољан напредак ка остварењу очекиваних резултата и

- утврди да ли реализација прати временска ограничења и рокове
- Надгледање и процена нису активности које се одвијају на крају пројекта, већ текући процес који помаже онима који доносе одлуке да боље схвате делотворност пројекта. Ефикасан програм надгледања и процене захтева повремено прикупљање и разматрање важних података током целог трајања пројекта. Тај поступак често обухвата сакупљање података о постојећем стању, извештавање о напретку ка побољшању, повезивање акција и жељених резултата и изменепрограма средином његовог спровођења. Дobar поступак надгледања и процене укључује све учеснике и од користи је онима који су коначно одговорни за побољшање пројекта. Процена се може посматрати као могућност за оспособљавање руководиоца и учесника у пројекту, као и важно образовно и средство за подизање јавне свести.

Надгледање и процена резултата подразумева спровођење неколико активности а то су:

- Преиспитивање еколошких циљева и показатеља
- Успостављање система извештавања
- Процењивање резултата
- Саопштавање резултата јавности

6.2 Преиспитивање еколошких циљева и показатеља

Приликом израде ЛЕАП-а, Комисија треба да уради дефинисање циљева, задатака и показатеља, који дају оквир за одмеравање напретка у спровођењу акција. Показатељи мере да ли су постигнути задати еколошки циљеви. Први корак у припреми приступа процењивања резултата је преиспитивање еколошких циљева и показатеља утврђених ЛЕАП-ом у трећој фази кроз следећа питања:

- Да ли су у периоду од када је ЛЕАП завршен добијени неки нови подаци ?
- Да ли су циљеви реалистични, посматрано са постојеће временске дистанце у односу на период његовог завршавања ?
- Да ли су показатељи и даље актуелни ?

Ово преиспитивање се може вршити с вемена на време али обавезно на сваких 6 месеци.

6.3 Успостављање система извештавања

Делотворан систем извештавања бележи рад свих институција задужених за спровођење ЛЕАП-а. Такав систем извештавања даје могућност да све одговорне стране “поднесу рачун” колико су успеле да остваре циљеве и задатке који су утврђени ЛЕАП-ом.

Извештаји о раду на спровођењу ЛЕАП-а морају у себи садржати квантитативне и квалитативне податке. Квантитативни податак је информација која се може бројати и мерити. Квантитативни еколошки подаци се усредсређују на постојеће унапређење стања животне средине као што је количина рециклираног отпада, количина прерађених вода, површине под шумама, итд. Механизми за прикупљање еколошки квантитативних података су

обично програмски специфични, као нпр. водомери за мерење потрошње воде или проток отпадних вода.

Са друге стране, квалитативни податак је тежа мера за успех програма. Они се обично сакупљају инструментима као што су анкете или интервјуи и обухватају питања која се тичу квалитета живота.

6.4 Процењивање резултата

Када је у Комисији за израду ЛЕАП-а остварен договор о актуелности циљева, задатака и показатеља, утврђен систем извештавања и прикупљени подаци о прогресу, Комисија је спремна за спровођење процене резултата спровођења ЛЕАП-а. Поступак Процене обухвата поређење тренутних резултата са задацима утврђеним ЛЕАП-ом и планом спровођења, укључујући и то да ли су резултати остварени у утврђеном временском оквиру. Процена се треба вршити повремено и обавезно на крају пројекта. Извештај о Процени садржи сажетак главних активности, остварене резултате и непосредан утицај на оне којима је пројекат био намењен.

Код припреме Процене резултата, неопходно је одговорити на следећа питања:

- Да ли су акције биле делотворне у остварењу жељених ефеката ?
- Да ли је план спровођења био довољно јасан у одређивању ко и до када треба да изведе одређену акцију ?
- Да ли је сваки корак био реализован онако како је било планирано ?
- Да ли су трошкови били у складу са онима предвиђеним ЛЕАП-ом ?

Такође, једно од изузетно важних питања која треба да буде дефинисано је ко ће вршити Процену резултата. То свакако треба да буде иста она група која је и водила све време ЛЕАП а то је у зрењанинским условима Комисија за израду ЛЕАП-а у пуном саставу (свих пет).

6.5 Саопштавање резултата заједници

Од важности је да Комисија за израду ЛЕАП-а обавештава надлежне органе локалне власти и заједницу о напредку ка остварењу циљева и задатака ЛЕАП-а и Плана спровођења. Припадници заједнице треба да буду обавештени о статусу стања животне средине и акцијама које појединац може предузети да би помогао да се остваре еколошки задаци заједнице. То захтева осмишљавање озбиљног програма који ће надлежнима и заједници давати редовне информације

Код саопштавања сазнања из Процене резултата треба користити разноврсне технике као што су конференције за штампу, извештаји, гостовања на медијима, панои, флајери, итд.

Делотворан систем надгледања и Процене резултата омогућава да мере које су одабране остварују еколошке циљеве и показатеље. Показатељи дају основу за мерење резултата и морају бити везани за циљеве и задатке. Комисија за израду ЛЕАП – а сакупља податке од сваке институције за спровођење акција и

они се користе као основа за Процену резултата рада. Поступак надгледања и Процене даје важну могућност за утврђивање да ли се остварују еколошки циљеви и задаци, зашто и зашто не и које су измене потребне да би се активности спровеле до краја. Као изузетно важан елемент у раду, треба навести сегмент подношење извештаја надлежним органима и заједници као јединим правим “оцењивачима” успешности ЛЕАП-а.

7. Закључак

Реализација Локалног еколошког акционог плана је једна изузетно добра полазна тачка за изградњу одрживих заједница али и за унапређење метода рада, нарочито оних који се баве доношењем одлука о питањима везаним за животну средину. У зрењанинском случају, можемо рећи да су постигнути неки нови квалитети у различитим сферама комуникације међу људима а то су:

1. Учешће јавности у доношењу одлука:

Као полазна тачка за рад на првој фази ЛЕАП-а (дефинисање визије заједнице) рађена је анкета на репрезентативном узорку, где су грађани имали прилику да кроз одговоре на питања дају своје мишљење о проблемима животне средине. Такође, кроз велики број трибина одржаних на разне теме, искристалисала се потреба за обједињавањем приступа у дефинисању еколошких проблема и потреба њиховог систематског решавања. Природан ток догађаја је водио ка настајању ЛЕАП-а и активном учествовању јавности у његовој изради.

2. Тимски рад:

У периоду од децембра 2001. па до априла 2003.године, одржано је укупно 24 састанка Комисије за израду Локалног еколошког акционог плана (прве три фазе) и при томе је приликом сваког гласања постигнут концензус тј. одлуке су доношене једногласно. Узимајући у обзир чињеницу да су чланови Комисије били у исто време и «природни непријатељи» (НВО, загађивачи, инспекције, итд.), кроз један изузетан тимски рад испољен је висок степен колективне свести о значају овог рада и потреби за уклањањем «баријера».

3. Постизање политичког концензуса:

Оно што је такође, један од врло важних достигнућа приликом реализације ЛЕАП-а је постизање политичког концензуса међу доносиоцима одлука у локалном парламенту. И поред свих програмских, личних и осталих разлика и разлога за различитости, постигнуто је чврсто јединство око потребе решавања еколошких проблема овог града и померању са «мртве тачке» дешавања.

4. Стварање партнерских односа:

Под овим се подразумева заинтересованост привреде, медија, образовних институција, не владиних организација и стручних институција за укључивање у процес настајања ЛЕАП-а од његовог самог почетка па до краја. Од кад је процес ЛЕАП-а започет, промењен је однос привреде према локалној самоуправи али и према животној средини уопште, медији су постали заинтересовани за почетак и спровођење промена као и према резултатима рада Комисије и Техничког савета, не владине организације су на својим трибинама посветили доста времена изради ЛЕАП-а итд.

У сваком случају, рад на изради Локалног еколошког акционог плана за Зрењанин је успео да покрене «скривене капацитете» локала, да поново покрене оне који су много пута у прошлости били покретани али без разлога и дефинисаних циљева, да анимира јавност и добије њену подршку и да на крају добије један документ који ће бити саставни део развојне политике овог града. Тиме је остварен идеал овог процеса а то је учешће јавности у доношењу одлука о животној средини.

Као што је један од учесника у изради ЛЕАП-а рекао, «овде више нема тајни» - знају се одговори на питања шта, зашто, како, чиме и ко. Тиме су отворени путеви за крупне финансијске захвате и инвестициона улагања чиме ће се створити промене у животној средини на боље, на радост свих Зрењанинаца.

Локални еколошки акциони план општине Зрењанин је једногласно усвојен на седници ИО СО Зрењанин 12.06.2003.године а на седници Скупштине општине Зрењанин усвојен је, такође једногласно, 20.06.2003.године

На наредним сликама су представљени детаљи са седнице Извршног одбора СО Зрењанин, одржаног 12.03.2003.године и седнице СО Зрењанин где је ЛЕАП такође усвојен једногласно.

Слика 1: Образлагање ЛЕАП-а на седници ИО

Слика 2: Гласање ИО СО Зрењанин

Слика 3: Образлагање ЛЕАП-а на седници СО Зрењанин

Слика 4: Гласање на седници СО Зрењанин

8. Стручни тим за реализацију ЛЕАП-а општине Зрењанин

1. Комисија за заштиту животне средине:

1. Дејан Јованов, председник, члан Извршног одбора СО Зрењанин, задужен за заштиту и унапређење животне средине
2. Владимир Шпер, члан, представник Народног покрета ОТПОР!
3. Др Мирјана Целетовић, члан, представник Завода за заштиту здравља, Зрењанин
4. Александра Станић, члан, представник привреде («Луксол»)
5. Радислав Жеравица, члан, шеф инспекције СО Зрењанин

2. Координатор ЛЕАП-а:

- Биљана Ташин, самостални стручни сарадник за заштиту животне средине СО Зрењанин

3. Технички Савет (стручно тело):

1. Тим за пијаћу воду:
 - Др Саша Петковић, специјалиста хигијене, Завод за заштиту здравља,
 - Живојин Ђурин, дипломирани биолог, шеф лабораторије ЈКП «Водовод и канализација»
 - Саша Вукоје, ЈКП «Водовод и канализација»
2. Тим за отпадне воде:
 - Живојин Ђурин, дипломирани биолог, шеф лабораторије ЈКП «Водовод и канализација»
 - Ракић Сунчица, дипломирани хемичар, БЕЦ
 - Проф. Др Божа Далмација, ПМФ-Нови Сад
3. Тим за зоонозе:
 - Мр Мирко Бачић, микробиолог, директор Завода за заштиту здравља, Зрењанин
 - ОРСА, београдска канцеларија - Маја Милошевић
 - Јан Светлик, дипломирани ветеринар, Г17+
4. Тим за отпадне материје:
 - Вера Радмиловић, дипломирани технолог, ЈКП «Чистоћа и зеленило»

5. Тим за буку и вибрације:
 - Мр Жарко Крпучин, метеоролог, БЕЦ
 - Инспекција за заштиту животне средине СО Зрењанин
6. Тим за земљиште и производњу хране:
 - Др Милица Миловац, Институт за пољопривреду, Зрењанин
7. Тим за ваздух:
 - Мр Жарко Крпучин, метеоролог, БЕЦ
 - Инспекција за заштиту животне средине СО Зрењанин
8. Тим за пошумљавање:
 - Богдан Босанац, ЈП «Војводина шуме»
 - Чедомир Ребић, ЈП «Војводина шуме»
 - Олгица Црвенков, комунална инспекција СО Зрењанин
 - Инспекција за заштиту животне средине СО Зрењанин
9. Тим за урбанизам:
 - Љубомир Станков, «Дирекција за изградњу и уређење града Зрењанина»
 - Весна Грбић, ЈП «Дирекција за изградњу и уређење града Зрењанина»
 - Горан Крстић, ЈП «Дирекција за изградњу и уређење града Зрењанина»
 - Љиљана Пецељ-Лубурић, Одељење за урбанизам, стамбено-комуналну делатност и заштиту животне средине,
 - Споменка Урошевић, «ЗИНГ»
10. Тим за биодиверзитет:
 - Душан Борић, УТП «Каштел», Ечка
 - Светозар Сантовац, Народни музеј, Зрењанин

Зрењанин, 2003.година.

9. Биографије чланова Комисије за израду ЛЕАП-а

1. Дејан Јованов

Рођен 17.09.1971.године у Панчеву. Члан Извршног одбора СО Зрењанин, задужен за ресор животне средине. По занимању дипломирани машински инжењер, специјалиста заштите радне и животне средине. Запослен у ЈКП «Водовод и канализација» Зрењанин. Представник локалне самоуправе. Председник Комисије за израду ЛЕАП-а.

2. Владимир Шпер

Рођен 01.07.1968.године у Зрењанину. Један од оснивача и координатор регионалног одбора Народног покрета ОТПОР! Зрењанин. По занимању ратарски техничар и ималац југословенског сертификата за звање «самостални рачуновођа». Представник невладиних организација. Члан Комисије за израду ЛЕАП-а.

3. Александра Василић

Рођена 09.08.1970 године у Зрењанину. Завршила ТМФ у Београду на одсеку органско-хемијске технологије. Тренутно запослена у хемијској индустрији

Луксол из Зрењанина на пословима шефа контролне лабораторије. Представник привреде. Члан Комисије за израду ЛЕАП-а.

4. Др Мирјана Целетовић

Др Мирјана Целетовић је рођена 1948. године у Орловату, општина Зрењанин. Завршила је медицински факултет у Београду а по завршеном лекарском стажу, радила је као лекар опште медицине у служби Медицине рада Специјализацију из хигијене почиње 1982.године коју завршава 1985 године на Медицинском факултету у Новом Саду. До данас ради као специјалиста у сектору Хигијена са заштитом животне средине Завода са заштиту здравља Зрењанин и има функцију Начелника сектора. Једно време је предавала Хигијену на Медицинској школи у Зрењанину и више пута била члан тимова и радних група на обради тема из области заштите животне средине. Представник је стручне Институције и члан Комисије за израду ЛЕАП-а.

5. Радислав Жеравица

Рођен 30.04.1952.године у Башаиду, Кикинда. Дипломирао на Правном факултету у Новом Саду 1976.године. Од 1993.године ради у СО Зрењанин на пословима шефа инспекцијских послова (грађевинска, комунална и инспекција за заштиту животне средине). Представник органа општинске управе. Члан Комисије за израду ЛЕАП-а.

www.zr-leap.org